

DÝŠINSKÉ HISTORICKÉ STRÍPKY

Historie místa v širších souvislostech

Číslo 9 – Statky na jižní straně návsi – č.p. 3, 4, 5, 6

oo

Mapa stabilního katastru 1839 – usedlost č.p. 3 má zatím opačně orientovanou, dřevěnou hlavní budovu, i většina dalších budov v tomhle místě byla tehdy ještě dřevěná

Čp. 3 Dvůr Urbanovský (u Michlů, Kladivů)

Je to jeden z nejstarších dvorů. Jakýsi **Urban** je psaný i v seznamu z roku **1607**.

1637 – „**Lukáš Czol** (Zol) kupuje dvůr Urbanovský s dědinami, lukami a se vším příslušenstvím ani krav, ani dobytek, ležící mezi dvory Vlčkovským a Frantovským, kupuje od pánů úředníků.“ Vlastní do **1677**.

V listině z roku **1651** jakýsi **tesař Urban z Dejšiny** pracuje na opravě ovčína ve Smědčicích, může a nemusí to být člověk z této usedlosti. Mohl být rodem Urban, nebo je to jen příjmení „po chalupě“ nebo úplně jiný místní člověk křestního jména Urban.

1678–1708 – majitel **Jiří Šumar**

1708–1720 – kupuje **Jan Krauz**

1720–1754 – syn **Pavel Krauz**

1754–1769 – **Vojtěch Kopecký**

1769–1787 – jeho syn **Šimon Kopecký**

Č.p. 3 a stará škola na návsi (Foud studie)

1787–1800 – Šimon Kopecký ml. (vše výše uvedené viz knihy MAP)

1839 – Honzík Vojtěch (syn Františka Honzíka Dýš. 3 a Evy Rackové z Kyšic 3), Vojtěchova manželka Kateřina Králová (dcera Josefa Krále z Dýšiny 5 a Barbory Kučerové, dcera Vojtěcha Kučery)

1850 – záznam úmrtí Františka Michla sedláka 24 let na „smrtné unavení“

1869 – Stupka Bartoloměj, žena Kateřina, nevlastní syn Josef Michl, vlastní děti Martin, Alžběta, Marie, služka Johanna Nová (sčítání lidu)

1890 – Michl Josef nájemník, Magdalena Nová děti Václav Josef, Anna, Marie, Kateřina, oráč Šedivec Ján z Litohlav, služebná Marie Tottová z Kyšic (sčítání lidu)

1900 – Michl Josef, děti Kateřina, Josef, Marie, dále Hůlková Anna služka

1910 – Michl Josef, vnuci Nádraská Anna a Josef, dále syn Josef Michl + Anna ze Seče, dcera Marie, dále Šneperglová Anna služka z Dýšiny, Martínková Růžena služka z Hrádku

Poslední z rodu byla Anna Kladivová roz. Michlová.(i. Hostičková).

Brána a branka jsou z pískovce patrně místního s červenými železitými stopami. Říkalo se, že podobné kamenné prvky jako melouch dělali kameníci od dráhy kolem 1860 (foto ze studie o památkové zóně Foud)

Čp. 4 – Dvůr Vlčkovský, Jílků, Nových, u Soprů (a chalupa č. 45, a vila čp. 85)

Podle jedné z listin před třicetiletou válkou dluží Jan Vlček, stejně tak jako jakýsi dýšinský (horomyslický?) krčmář za pivo, je možné že tu byla kdysi dávno nějaká menší krčma (tentýž Jan Vlček byl v obci psaný už v roce 1607)

„27. ledna 1653 Tůma Vlček vzal tento dvůr Vlčkovský od matky a sestry své – s dědinou (dědictví – statek, přeneseně území a věci ve vlastnictví sedláka), loukami a všemi právy k tomu příslušícími, ležící mezi dvory Urbanovic a Cynklovým, a to (smlouva) mezi Tůmou Vlčkem kupujícím a mezi matkou jeho Lydmilou a sestrou jeho Ješkou (?) prodávající strana druhá...“

(foto ze studie o památkové zóně Foud)

Tůma Vlček (v jiných zápisech Tomáš, Thomas) vlastní do roku **1680**.

1680 – kupuje syn **Ondřej Vlček** od otce svého **Tůmy Vlčka** a vlastní dvůr do **1727** (resp. platí poplatky)

1727 – **Vojtech Jílek** dvůr kupuje od vdovy po **Ondřeji Vlčkovi**, platí poplatky do roku **1762**, ale už

1759 – prodává statek synu **Jakubovi Jílkovi**.

1759 – vlastník (plátce) je **Jakub Jílek** psaný do roku **1800**

1800 – v jakémisi dědickém vyrovnání po **Jakubovi** je mimo jiné citován **Josef, Franz a Vojtěch Jílek** a patrně sestry **Ludmila Čechurová, Dorota Suchá, Kateřina Čiperová a Barbora Jílková**

1784 – **Josef Jílek** si bere **Annu** dceru **Josefa Brožíka**

1818 – **Jílek Václav**

1839 – **Jílek Václav**

1869 – **Dominik Kučera** původem z Chrástu, žena **Kateřina**, vdova **Jílková** z Dýšiny, nevlastní synové **Jílek Josef a Pavel** (sčítání lidu)

1890 tu žije **Dominik Kučera** původem z Chrástu (n. 1840), s ženou **Annou Boháčovou** (vdova) rovněž z Chrástu, s dětmi **Josef, Barbora a Anna** (sčítání lidu). Pozn. **Barbora** byla provdaná za mlynáře **Martínka** v Chrástu, **Anna** za řídícího učitele dejšinského **Bedřicha Kutílka**.

1900 – **Kučera Dominik + Anna**, děti **Josef, Markéta, Kutílek Bedřich + Anna**, dcera **Anna**

1910 – **Dominik Kučera + Anna** nar. v Tlučné, děti **Josef** (voják Hulánského pluku), **Markéta, Marie**, dále **Kutílek Bedřich** učitel národní školy nar. v Polné u Něm. Brodu + **Anna**, dcera **Božena**.

1913 – **Pavel Nový** (majitel čp. 24, z rodu pocházejícího z Bušovic) koupil usedlost synovi **Františkovi Novému**, po něm tam hospodařil **Václav Nový**, jeho dcera **Marie Veselá** a její dcera **Jana Vogelová**. Proč se tu říkalo u Sopru nevíme.

Kamenná stěna hospodářského objektu usedlosti č. 4.

Ke statku nějakým způsobem patřila **chalupa č.p. 45**, která později byla majetkově oddělena. Jedná se o původní číslování po r. 1770 – stála na západní straně usedlosti č. 4 – viz mapa 1781, později byly zbourána a její číslo dostala chalupa u Domu služeb, kdy vznikala levá strana ulice na Hutě).

Mapa 1781 – zde stála původní chalupa č. 45, zda byla zděná, či dřevěná, to není jisté, spíše bych věřila, že dřevěná barvy se mi zdají na téhle mapě trochu matoucí. Otázka je, zda zděná stavby by byla nahrazena po 60 letech dřevěnou – viz další mapa

1839 – na téhle mapě je jasně vidět, že usedlost č. 4 včetně chalupy, která zde má už číslo 39 je celá dřevěná, přibyla chalupa č. 40 na západě – na jejímž místě stojí nějaká chalupa dodnes. Chalupa č. 45 v roce 1839 už tady nestojí, na jejím místě byla postavena chalupa 39 (jestli to není jedna a ta samá jen přechíslená), ale ani ta už neexistuje, na jejím místě jsou hospodářské objekty s pultovou střechou směrem do usedlosti č. 4, možná spíše v místě zděné hradby dnešního domu 40. Chalupy, které jsou zde značeny žlutě a stále ještě stojí, mohou a nemusí mít ještě skryté dřevěné nosné prastaré jádro alespoň v některých částech a prostě se zděnými jen tváří ...

Vlastníkem **staré č.p. 45** se stal na počátku **Franz Ulč** (cca 1788)

1789 – Jakub Ulč.

1789–1800 Šimon Kopecký. V roce 1790 je tam psaný i **Josef Brožík** psaný jako svobodný tesař z Plzně(?) a jeho žena **Anna Jílková**, 1792 a 1794 **Pavel Jílek** tovaryš a jeho žena **Antonie roz. Katnerová**,

1795–1808 jsou psaní mimo **Pavla Jílka** ještě chalupníci **Vojtěch a Václav Jílek** (z matrik). Zápisy v matrice po r. 1810 (přechíslení Hutě a uvolnění čísla a 39) se pravděpodobně vztahují již k domu č. 45 u Domu služeb, neboť tento měl již číslo 39. To jsou ony zmatky v číslování. Viz jiný díl „Střípků“ (č. 18 a 19).

Další chalupa, později vila č.p. 85 (U Šimečků), vznikla na jižní části pozemku této usedlosti oddělením kusu zahrady pro dceru [Annu Kučerovou](#), která byla provdána za řídícího učitele [Bedřicha Kutílka](#).

*Na přestavbě přízemní chalupy na vilu pracovali stavitelé Josef a Václav Pašek
Podoba vily čp. 85 před přístavbou (z alba p. Šimečkové)*

Čp. 5 – dvůr Cinklovský

Před 1651 – vlastní usedlost [Václav Czinkl](#) a jeho žena [Barbora](#)

1651 – „[Matěj Czinkl](#) koupil dvůr Cziklovský s diedinami lůkami a se vším právem k němu přináležícím, ležící mezi dvory Vaniovským a Vlčkovským kupuje od spoludědiců Bernáška (bratr?) a od Barbory vdovy po nebožtíkovi Václavovi Czinklovi...“ ten vlastní dvůr do 1668.

1668–1677 [Petr Schmitzer](#)

1677–1683 [Tomáš Šott](#)

1683–1686 syn [Lorenz Šott](#)

1686 – [Vavřinec Šott](#)

Chalupa ještě ve staré podobě se třemi okénky a vedlejší dům č. 4 ještě bez změny střechy

1688 – statek kupuje [Klement Černý](#) a vyplácí peníze sirotkům po Lorenci Šottovi ([Kateřina](#), [Jakub Matěj](#), [Dorota](#), [Jiří](#), [Václav](#)) (Vavřinec byl strýc?) [Klement Černý](#) poplatky platí do r. 1728, do r.

1731 platí jeho vdova.

1731 – grunt kupuje Ondřej Klement neb Černý, a platí poplatky do 1759

1759 – bere si Vojtěch Šedivec za ženu Barboru Černou a kupuje statek, 1761 patrně zemřel

1762 – Vojtěch Kučera psaný až do roku 1800

1811–1820 – Josef Král a Barbora roz. Kučerová (matr.)

1839 – Král František

1869 – Pavel Král

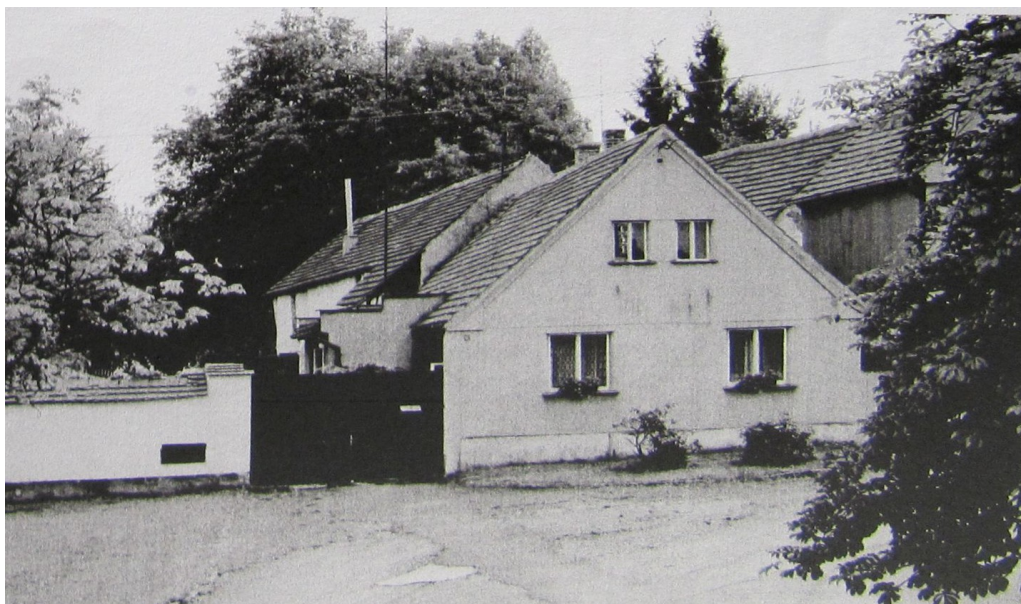
1890 – Pavel Král (n. 1847) a Marie z Ejovic (n1855), dcera Barbora (dcera P. Krále a Anny Šefčíkové z Habrové) (n. 1877) otec Josef Král a Kateřina, Ferdinand Červenka čeledín z Jarové a služebná Kateřina Čechurová z Dýšiny (měli 2 koně, 4 jalovice, 5 krav, 2 prasata) – sčítání lidu.

1900 – Zíka Jan + Johanna, děti Kateřina, Marie, Josef, Martin, otec Zíka Norbert, Nováková Josefa služka, Král Josef výminkář

1910 – Krásný Václav + Anna z Červeného Hrádku, děti Kateřina, Jana, Anna, Marie, tchyně – matka Anny Zíková Johanna z Červeného Hrádku, služka Holubová Anna ze Zhoře u Rakovníka

Jak se dostali Stružkové do téhle chalupy? Podle vzpomínek současných majitelů tam nějakým způsobem již někdo z rodiny byl před tím, než chalupu koupil Emil Stružka. Ten prodal svou chalupu bušovickou, kde se odehrála jakási rodinná tragédie. Našla jsem záznam (D23/233), který uvádí, že Anna Zíková narozená 1877 je dcerou Jana Zíky Rolníka v Dýšině 5 a Johanny Salcmanovy původem z Hrádku. Emil Stružka se tedy přiznal do č.p. 5, kde si vzal za ženu dceru Jana Zíky Marii (sestru Anny). Anna i Marie se narodily v Hrádku, teprve později se přestěhovali do Dýšiny. Výše uvedený záznam je z roku 1903, – narození Zíkovy vnučky Anny Krásné z čp. 41.

Z Foudovy studie

Č.p. 6 – dvůr Vaňovský

V roce 1585 je první zmínka o jménu Vaně – Anna Vaňová pracuje jako děvečka na statku v Horomyslicích (nějaký zápis o její mzdě – MAP)

1623 „...koupil Matěj Čtrnáctý dvůr Mandlovský od Jana Hrocha ležící mezi dvory Haudkovským a Cinklovským...“(AMP)

1626–1637 zapsán je Jan Hroch (Čtrnáctý mu splácí)

1637–1651 Matěj Čtrnáctý

1652–1672 Říha Čtrnáctý

1676–1680 Lukáš Jíka

1680–1720 Pavel Khail

1720–1738 Tomáš Khail, syn Pavla.

1730–1746 Jan Piller

1747–1774 Hynek Honzík

1775–1781 Matěj Honzík

1782–1785 Hynek Honzík (v dědictví po něm citováni František Honzík, Dorota Honzíková, Eva Krauzová, Dorota Mužíková, Martin Honzík)

1786–1800 František Honzík

1818 stále František Honzík

1839 – Honzík Martin

1869 – Josef Honzík a Marie (původem z Dolan), syn Václav a Pavel, výminkářka Honzíková (sčítání lidu)

1890 – Josef Honzík a Marie, syn Václav, dcera Marie, služka Marie Kubíková z Bdeněvsi a Marie Kletečková z Klabavy, nádeník Josef Tyšer z Kocenic? (sčítání lidu)

1900 – Honzík Václav, matka Marie a sestra Marie

1910 – pouze Honzíková Marie

.....
Osoby ve výše uvedených odstavcích nemusí být vyloženě majitelé, ale lidé, kteří jsou u objektu psaní v různých listinách a knihách, protože platili poplatky, případně se jim tam narodily děti, jinými slovy tady žili a zanechali jakousi stopu. Informace jsou získané z veřejně přístupných zdrojů – archivy a digitalizované materiály. Popis historie a osoby zapsané v prvním díle obecní kroniky jsou částečně smyšlené a pak opakovaně opisovány různými autory bez ověření a udání zdroje a tedy nevěrohodné. Na to v kronice upozorňuje i Václav Čtrnáct.

Budu ráda za jakékoliv doplnění. Prosím o shovívavost v případě nějakých nepřesností, v takovém objemu dat se chybička může objevit, každopádně lze jakýkoliv údaj na požádání ověřit a rozvinout o další věci tady neuvedené.

Zdroje: www.archivnimapy.cz, www.portafontium.cz, www.mapy.cz, dokumenty a knihy Městský archiv Plzeň (MAP), www.portafontium.eu, obecní a farní kronika, studie památkové zóny K. Foud.

.....
Nejedná se o vědecké pojednání, ale pohled obyvatele Dýšiny, který se zajímá o její historii
Zpracovala: Pavla Velleková 2016 (vellekova.p@seznam.cz)